

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ความคาดหวังในการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาจากแนวคิด ความเชื่อ จากมุมมองของนักเรียนกลุ่มศึกษากลุ่มหนึ่ง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เห็นภาพรวมของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาและตัดสินใจต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ตลอดจนผู้นำข้อมูล ไปปรับใช้ในการประกอบการตัดสินใจเลือกเรียนต่อของบุตรหลานเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของนักเรียนในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังในการศึกษาต่อ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ รวมทั้งศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพหุกรณีศึกษา (Multi-Case Studies) ในระบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพราะต้องการข้อมูลที่อยู่ในรูปของความคาดหวัง ความคิดเห็นที่มีผลต่อการศึกษาต่อ โดยมุ่งเน้นกลุ่มศึกษาหลัก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การศึกษาต่อ ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งที่ต่างกันมาตรวจสอบซึ่งกันและกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความตรงตามสภาพที่แท้จริงมากที่สุด การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ นักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ และนักเรียนที่คาดหวังว่าจะไม่ศึกษาต่อ จำนวน 35 คน ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ช่วง คือ ช่วงแรกผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษานำร่องและสร้างความคุ้นเคยระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2550 และช่วงที่สอง คือ ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กันยายน 2550 รวม 6 เดือน กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 6 คน กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 2 คน กลุ่มครูประจำชั้น จำนวน 2 คน กลุ่มครูแนะแนว จำนวน 2 คน

กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และผู้นำศาสนา จำนวน 1 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ 4 วิธีการหลัก คือ (1) การบันทึกภาคสนาม (Field Note) ใช้บันทึกรายละเอียดด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หรือ สิ่งที่น่าสนใจ ขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) ใช้กับกลุ่มตัวอย่างศึกษาทุกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มครูแนะแนว กลุ่มครูประจำชั้น กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้นำศาสนา (3) การสำรวจ (Survey) ใช้ในการสำรวจความคาดหวังของกลุ่มนักเรียน คือ คาดหวังจะศึกษาต่อ หรือไม่ศึกษาต่อ แล้วนำผลการสำรวจมาพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างศึกษาในลำดับขั้นต่อไป และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) ใช้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ เช่น สถิติการศึกษาต่อของนักเรียน คะแนนสะสมเฉลี่ยของนักเรียน รายได้เฉลี่ยของประชาชนในจังหวัดปัตตานี และข้อมูลรายงานการประเมินของโรงเรียน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มาทำการวิเคราะห์ โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีแบบสามเส้า (triangulation) โดยพิจารณาถึงเวลา สถานที่ บุคคล หากเก็บข้อมูลต่างกันด้วยเวลา สถานที่และบุคคล ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ หลังจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive)

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

1. ความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อ

ผลการศึกษาความคาดหวังของนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านสามัญและด้านศาสนา ดังต่อไปนี้

1.1 ความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านสามัญ

นักเรียนชายสายวิทย์จะเลือกเรียนต่อที่ประเทศมาเลเซีย สาขาบริหารธุรกิจ เพราะมีพื้นฐานภาษามลายู และมีความถนัดด้านสามัญและมีเกรดเฉลี่ยสะสมที่ค่อนข้างสูง สำหรับนักเรียนหญิงสายวิทย์จะเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สาขาพยาบาล เป็นส่วนใหญ่ เพราะอยู่ในภาคใต้และอยู่ใกล้กับภูมิลำเนาที่นักเรียนอาศัยอยู่ และมีรุ่นพี่เรียนอยู่ที่นั่นหลายคนคอยแนะนำอยู่ และนักเรียนชายสายศิลป์-เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่จะเลือก

เรียนในพื้นที่ จ.ปัตตานี เพราะอยู่ในถิ่นฐานบ้านเกิดของนักเรียน และเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา สาขา เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะสอนแบบบูรณาการ โดยนักเรียนที่เรียนในสายสามัญจะต้องเรียนวิชาศาสนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม รวมทั้งนักเรียนหญิงสายศิลป์ ส่วนใหญ่จะเลือกที่พื้นที่ จ.ปัตตานี เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สาขาภาษาอังกฤษ เพราะอยู่ใกล้บ้าน การคมนาคมก็สะดวก สามารถที่จะกลับบ้านได้ทุกสัปดาห์

1.2 ความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนา

นักเรียนที่คาดหวังว่าจะเรียนต่อด้านศาสนาในประเทศ ส่วนใหญ่จะเรียนต่อสาขากฎหมายอิสลามและภาษาอาหรับ โดยนักเรียนจะเลือกเรียนที่ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เพราะที่นั่นมีนักวิชาการที่ชำนาญด้านศาสนาอยู่มากพอสมควร มีทั้งอาจารย์ในประเทศและอาจารย์จากต่างประเทศ บรรยายภาคภายในมหาวิทยาลัยก็เหมาะกับการใช้ภาษาอาหรับ เพราะมีนักศึกษาจากต่างชาติอยู่ประมาณเกือบ 10% และนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนาต่างประเทศ คือ นักเรียนชายมีความคาดหวังจะไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยอิสลาม แห่งมะดีนะห์ แห่งประเทศซาอุดีอาระเบีย มหาวิทยาลัยแห่งนี้ คือ ความฝันและความต้องการของนักเรียนที่ไปศึกษาต่อ เพราะเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ มีนักศึกษาจากแต่ละประเทศทั่วโลกมาศึกษา และในอดีตเคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของศาสดาในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนหญิงก็เช่นเดียวกัน คือ มีความคาดหวังว่าจะเรียนต่อประเทศคูเวต ซึ่งเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีนักศึกษาจากประเทศไทยไปศึกษาต่อด้านศาสนาจำนวนมาก เพราะมีคณาจารย์ที่พร้อมทางด้านอิสลามศึกษา

1.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อ

นักเรียนมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อ เพราะที่ต้องการจะมีหน้าที่การงานที่ดี และอาชีพที่มั่นคงในอนาคต และอีกส่วนหนึ่งจะได้แบ่งเบาภาระจากครอบครัว อีกทั้งเพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้ศึกษามาพัฒนาตนเอง และครอบครัว ต้องการจะพัฒนาเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีกว่าปัจจุบัน และเพื่อนำความรู้ไปปรับใช้สังคมอิสลามให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 ความคาดหวังในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน

นักเรียนผู้หญิงที่เรียนสายวิทย์ส่วนใหญ่มีความฝันว่าจะเป็นพยาบาล และนักเรียนชายที่เรียนสายวิทย์ก็มีความคาดหวังว่าจะเป็นนักธุรกิจเพื่อกลับมาบริหารธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต สำหรับนักเรียนที่เรียนสายศิลป์ ส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะเป็นครูหรืออาจารย์เป็นส่วนมาก และต้องการจะเปิดร้านคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนที่คาดหวังจะเรียนต่อด้านศาสนาส่วนใหญ่แล้วจะมีความคาดหวังจะกลับมาปรับใช้สังคมอิสลาม โดยคาดหวังว่าจะประกอบอาชีพเป็นครูสอนศาสนาอิสลาม และงานเกี่ยวกับองค์กรอิสลาม

1.5 ความคาดหวังให้บุตรศึกษาต่อและอาชีพของบุตรในอนาคต

นักเรียนมีความเห็นว่าผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนต่ออย่างเต็มที่ เพื่ออนาคตที่ดีและอนาคตที่สดใสในวันข้างหน้า สำหรับอาชีพนั้นผู้ปกครองไม่ได้คาดหวังไว้ แต่จะให้บุตรเลือกที่จะประกอบอาชีพตามความถนัด และความสนใจมากกว่า สำหรับกลุ่มผู้ปกครองคาดหวังให้บุตรได้รับการศึกษาต่อกันทุกคน เพื่อที่จะให้เป็นคนที่ดี สามารถที่จะออกมาช่วยเหลือสังคมได้ในอนาคต สำหรับอาชีพก็แล้วแต่บุตรว่าจะประกอบอาชีพอะไร ให้บุตรตัดสินใจด้วยตนเอง โดยที่ผู้ปกครองไม่ได้บังคับ

2. สาเหตุที่ไม่ศึกษา

ผลการศึกษาจากกลุ่มนักเรียนมีสาเหตุที่ไม่ศึกษาต่อ ดังต่อไปนี้

2.1 ความคาดหวังว่าจะทำงาน

นักเรียนมีความคาดหวังว่าจะไม่ศึกษาต่อโดยคาดหวังไว้ว่าจะออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวก่อน ถ้ามีโอกาสก็จะศึกษาต่อ โดยนักเรียนเลือกที่จะออกมาทำงานโรงงาน ตัดเย็บ ทำสวน และค้าขาย

2.2 เหตุผลในการเลือกทำงานแทนการศึกษาต่อ

นักเรียนที่ตัดสินใจไม่เรียนต่อโดยจะออกมาทำงานส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะว่าฐานะครอบครัวไม่ค่อยดี มีพี่น้องหลายคน ส่งผลให้ต้องออกมาทำงานเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงาน และเพื่อให้น้อง ๆ อื่นหลายคนได้มีโอกาสได้เรียนต่ออีกด้วย

2.3 ความมั่นคงของอาชีพที่เลือก

นักเรียนจะมีแนวคิดที่แตกต่างกัน คือ บางคนจะยึดอาชีพที่คาดว่าจะทำงานเป็นอาชีพหลักและจะทำงานในอาชีพนั้นตลอดไป แต่บางคนจะทำงานนั้นเพื่อเก็บเงิน แล้วหลังจากนั้นจะไปศึกษาต่อตามที่ตัวเองต้องการและถนัด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

1. ปัจจัยทางด้านผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านผู้เรียนที่ส่งผลต่อการศึกษา
ดังกลุ่มตัวอย่างศึกษาต่อไปนี้

1.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อ

นักเรียนจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ส่วนมากแล้วจะได้รับข่าวสาร
จากญาติพี่น้อง รุ่นพี่ เพราะสามารถติดต่อกับรุ่นพี่ได้สะดวก และสามารถที่จะถามในประเด็นที่
สงสัยและต้องการคำตอบได้มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากตัวนักเรียนเองนั้น
ส่วนใหญ่แล้วก็จะรับรู้ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เพราะที่โรงเรียนมีอินเทอร์เน็ตใช้ และสามารถที่
จะค้นหาข้อมูลตามที่ต้องการ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ
การศึกษาเรียนต่อที่โรงเรียนนั้น ไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อนักเรียนมากนัก เพราะการแนะแนวของ
โรงเรียนยังไม่ค่อยทั่วถึง แต่ก็มีบ้างที่อาจารย์และครูสอนศาสนาอิสลามเป็นผู้ช่วยแจ้งข้อมูลข่าวสาร
เกี่ยวกับแหล่งที่ศึกษาต่อและแหล่งทุนให้กับนักเรียน กล่าวโดยสรุปคือ นักเรียนจะได้รับนวัตกรรม
ทางสื่อ และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสาร ส่งผลให้นักเรียนมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อมากกว่าเดิม

1.2 แรงจูงใจจากใบบ้างที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ

นักเรียนจะได้รับแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจจากครอบครัวเป็นอันดับแรก
เพราะความใกล้ชิดด้วยสายเลือดและการดูแลที่ดีของครอบครัวทำให้นักเรียนได้รับแรงจูงใจในการ
เรียนต่อ และญาติพี่น้องก็เป็นอีกแรงบันดาลใจหนึ่ง เพราะเขาได้รับการศึกษามาก่อน สามารถที่จะ
ถ่ายทอดและแนะนำได้ดีว่า สำหรับรุ่นพี่และเพื่อน ๆ ที่เคยเรียนอยู่ก็มีส่วนทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจ
ที่จะเรียนต่อ เพราะเห็นรุ่นพี่ประสบความสำเร็จทำให้ตัวเองมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ
เหมือนรุ่นพี่ ประการสุดท้าย คือ ตัวของนักเรียนเอง เพราะนักเรียนเองเป็นผู้รู้ดีว่าตัวเองถนัด
ด้านไหน และชอบอะไร สามารถที่จะเลือกเรียนด้วยตนเอง ได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่แนะนำมา จาก
แรงจูงใจดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

1.3 ความรู้และความสามารถของนักเรียน

นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่แล้วจะเรียนรู้วิชาการ
ด้านศาสนาได้ค่อนข้างดี เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียนว่านักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้และนำไป
ปฏิบัติกับตนเอง รวมทั้งเผยแพร่ให้กับครอบครัวและสังคม แต่ความรู้ด้านสามัญนักเรียนก็ได้รับมา
พอสมควรตามแผนการเรียนของนักเรียน แต่ก็ยังไม่ถือว่าเต็มที่ เพราะนักเรียนยังขาดสื่อการสอน

และเทคนิคการสอนที่ดี แต่นักเรียนก็ได้ชวนช่วยหาวิชาความรู้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา กล่าวโดยสรุปคือ ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากหลักสูตรแต่ละสถาบันการศึกษาไม่ค่อยส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อมากเท่าที่ควร แต่จะมีผลต่อนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนามากกว่า นักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านสามัญ และอีกประการหนึ่งที่นักเรียนได้รับ คือ ทักษะการทำงานด้านกิจกรรม ทำให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยทางด้านครอบครัว

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ ดังกลุ่มตัวอย่างศึกษาต่อไปนี้

2.1 ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับใคร

นักเรียนกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่พ่อบ้าง อยู่กับแม่บ้าง เพราะพ่อและแม่ได้หย่าร้างกัน หรือพ่อ ไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้นักเรียนต้องไปอาศัยอยู่กับญาติ ๆ ที่ใกล้ชิด เช่น น้า ป้า รวมทั้งอยู่กับพี่สาว แต่นักเรียนกลุ่มเหล่านี้ก็มีแนวคิด และต้องการที่จะศึกษาต่อ ถึงแม้จะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ก็ตาม และมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ใกล้ชิดสนิทสนมกันดีทุกคน มีบางครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวค่อนข้างมาก บางครอบครัวมีสมาชิก 5-9 คน ซึ่งเป็นครอบครัวที่ใหญ่พอสมควร ส่งผลให้นักเรียนกล้าที่จะปรึกษากับพ่อแม่ และโอกาสที่พ่อแม่จะสนับสนุนให้ศึกษาต่อมีมากยิ่งขึ้น

2.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนที่คาดว่าจะศึกษาต่อ โดยได้ไปสัมภาษณ์ที่บ้าน เพื่อเป็นการไปเยี่ยมชมเรียน ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองของนักเรียนจะจบการศึกษาด้านสามัญชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีบ้างที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากสมัยนั้นไม่ค่อยนิยมที่จะศึกษา สำหรับการศึกษาด้านศาสนา ส่วนใหญ่แล้วจะได้เรียนศาสนาชั้นพื้นฐาน มีบ้างที่ไม่ได้เรียนในระบบ เช่น เรียนตามปอเนาะ (โรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาอิสลามอย่างเดียว) กล่าวโดยสรุป คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน เพราะไม่ว่าผู้ปกครองจะจบการศึกษาแขนงไหน หรือระดับไหน ล้วนแล้วแต่จะสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษากันทุกคน

2.3 สถานภาพทางครอบครัว

ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานภาพทางครอบครัวของผู้ปกครองนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ ผู้ปกครองของนักเรียนมีสถานภาพสมรสและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และบุตรกำลังศึกษาอยู่เป็นส่วนใหญ่ ทั้งระดับอุดมศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวโดยสรุป คือ สถานภาพทางครอบครัวก็นับว่าไม่ส่งผลต่อความคาดหวังของนักเรียน เพราะส่วนใหญ่แล้วมีสถานภาพสมรส แต่ก็ยังมีบุตรหลาย ๆ คน มีบ้างที่มีบุตรน้อยแตกต่างกันออกไป ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของบุตร

2.4 การสื่อสารด้วยภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารของผู้ปกครองนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองของนักเรียนไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย เพราะในชีวิตประจำวันก็ต้องใช้ทุกวัน เช่น การติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่ก็มีบ้างที่ใช้ไม่ค่อยคล่อง เพราะในชีวิตประจำวันต้องใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสาร กล่าวโดยสรุป คือ การสื่อสารด้วยภาษาไทยของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน เพราะผู้ปกครองที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วและผู้ปกครองที่ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ต่างก็มีความต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2.5 การสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับการสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาต่อ ผู้ปกครองจะสนับสนุนทั้งแรงกายและแรงใจเพื่อให้บุตรของตนเองได้ศึกษาหาวิชาความรู้ ถึงแม้จะขัดสนบ้างในเรื่องค่าใช้จ่าย แต่ก็ไม่หวั่นและหมดกำลังใจ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อ เพราะผู้ปกครองมีแนวคิดที่ผู้เป็นพ่อหรือแม่ ต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพราะไม่มีทรัพย์สินหรือเงินทองที่มากมายพอจะให้ลูกได้ นอกจากการศึกษาที่สูง ๆ สำหรับลูก กล่าวโดยสรุปคือ การสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษาต่อของผู้ปกครองมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ เพราะผู้ปกครองทุกคนเห็นพ้องตรงกัน และสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อที่จะให้บุตรได้รับการศึกษา

2.6 ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างบุตรและครอบครัว

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความใกล้ชิดสนิทสนมกับครอบครัว ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนจะมีความใกล้ชิดกับครอบครัวค่อนข้างมาก และจะสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ เพราะบางครั้งพ่อต้องทำงานนอกบ้านไม่ค่อยได้พูดคุยกับบุตรมากนัก แต่เมื่อมีปัญหาส่วนใหญ่แล้วจะปรึกษาครอบครัวเป็นอันดับแรก อันเนื่องจากการได้ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามที่เคร่งครัด

นักเรียนและผู้ปกครองรักใคร่กลมเกลียวกัน และเชื่อฟังพ่อแม่ สำหรับกลุ่มผู้ปกครองผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตรกันทุกคน ส่งผลให้เมื่อบุตรมีปัญหาที่จะมาปรึกษาหารือ เพื่อที่จะแก้ปัญหาได้ทัน บางครอบครัวก็มีกิจกรรมภายในครอบครัว เช่น ออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ไปเที่ยวทะเลเพื่อผ่อนคลาย กล่าวโดยสรุป คือ ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างบุตรและผู้ปกครองก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของบุตร เพราะความใกล้ชิดกันทำให้เกิดความรักใคร่ และจะมอบสิ่งที่ดี ๆ ให้แก่กัน โดยผู้ปกครองก็ได้มอบรางวัลให้กับบุตรด้วยการส่งเสริม และสนับสนุนให้ศึกษาต่อ

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ ดังกลุ่มตัวอย่างศึกษาต่อไปนี้

3.1 อาชีพของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับอาชีพ ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองของนักเรียนจะมีอาชีพค้าขาย เช่น เย็บหมวก เย็บผ้า幔ขายเสื้อผ้า เปิดร้านขายอาหาร เป็นครูสอนศาสนาอิสลาม เป็นเสมียน รวมทั้งทำสวนยางพารา และรับราชการ เป็นครูใหญ่ พยาบาล หรือทำงานในหน่วยงานเอกชน เช่น เป็นพนักงานในมหาวิทยาลัย เป็นอธิการบดี กล่าวโดยสรุป คือ ความหลากหลายทางอาชีพของผู้ปกครองทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่มีความต้องการและปรารถนาให้บุตรได้รับการศึกษาต่อ นับว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของบุตร ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับอาชีพ โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนมีอาชีพค้าขาย เพราะพื้นที่ในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่แล้วประชาชนจะมีอาชีพค้าขาย หรือเป็นแม่บ้านอย่างเดียวคอยเลี้ยงดูลูก ๆ และงานบ้าน และอีกส่วนเป็นครูสอนศาสนาอิสลามและมีอาชีพเสริมทำการค้าขาย

3.2 รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปกครอง เกี่ยวกับอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการจะมีรายได้ต่อเดือนค่อนข้างสูง ประมาณ 30,000 บาทขึ้นไป และอาชีพค้าขายก็ค่อนข้างสูงเหมือนกัน ประมาณ 10,000 บาทขึ้นไป แต่อาชีพรับจ้างหรือทำขนมมีรายได้ที่ไม่สูงมากนัก เฉลี่ยแล้วได้เดือนละประมาณ 5,000-6,000 บาท ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับรายได้ คือ ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันออกไปตามอาชีพที่ประกอบอยู่ เช่น เป็นครูสอนศาสนาอิสลามและมีอาชีพเสริมค้าขายที่บ้าน ก็มีรายได้อยู่ประมาณ 20,000 กว่าบาท ถ้าค้าขาย

ตามตลาดหลักทรัพย์ได้ต่อเดือนประมาณ 4,000 บาท กล่าวโดยสรุป คือ ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงมีความประสงค์ที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและส่งผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียน โดยเฉพาะชุมชนที่นักเรียนอาศัย ดังประเด็นต่อไปนี้

4.1 การแนะนำ การส่งเสริมและการสนับสนุนของผู้นำชุมชนต่อการศึกษาต่อ

นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการแนะนำหรือการสนับสนุนเรื่องการศึกษาต่อจากผู้นำชุมชน ได้ไม่ค่อนทั่วถึง และค่อนข้างน้อย นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ ในชุมชนไม่ค่อยมีการสนับสนุนเรื่องการศึกษาต่อ แต่ก็มีบ้างที่สนับสนุนให้การศึกษาทั้งเด็กตาดีกา หรือเด็กปฐมวัย มากกว่า และมีการให้ทุนแก่เด็กกำพร้า แต่ส่วนใหญ่แล้วทางชุมชนจะเน้นเกี่ยวกับการออกกำลังกายโดยเน้น โครงการเกี่ยวกับด้านกีฬาเสพติด โดยมีการจัดแข่งขันกีฬา และเน้นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้นำชุมชนที่เป็นนายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้บอกเล่าเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษา จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชน นับว่ายังไม่ค่อยสนับสนุนการศึกษาต่อมากเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่าผู้นำชุมชนมีหน้าที่ดูแล ปรับปรุง ด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา กล่าวโดยสรุปว่า ปัจจัยการส่งเสริมของผู้นำชุมชนไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

4.2 การแนะนำ ส่งเสริมและการสนับสนุนของผู้นำศาสนาต่อการศึกษาต่อ

การศึกษาต่อของนักเรียนส่วนใหญ่แล้วได้รับการสนับสนุนให้เรียนต่อจากผู้นำศาสนา โดยเฉพาะการศึกษาวิชาด้านศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้นำศาสนามีการกระตุ้นเรื่องการเรียนรู้ต่อของเยาวชนเป็นบางครั้ง แต่ก็ไม่ได้เน้นมากนักจะให้ความรู้และส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน และหลักการดำรงชีพในแต่ละวัน ผู้นำศาสนาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านการศึกษาในชุมชน จากความคิดเห็นของผู้นำศาสนา ส่วนใหญ่จะมีการกระตุ้นและตื่นตัวให้ศึกษาต่อโดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่กำพร้า ผู้นำศาสนาจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ แต่ก็ไม่ได้มีบทบาทมากในสนับสนุนให้ศึกษาต่อ กล่าวโดยสรุป คือ ไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

4.3 ทูนาการศึกษาของชุมชน

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักเรียนมีความต้องการมากที่สุด เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดงบประมาณที่จะศึกษาต่อ และในชุมชนยังมีทุนการศึกษาที่ไม่พอกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งในชุมชนส่วนใหญ่แล้วจะมีทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดี และมีฐานะยากจน อีกทั้งนักเรียนที่กำพร้าชุมชนจะให้ความสำคัญมาก โดยจะให้ทุนแก่เด็กชั้นประถมศึกษา แต่กระบวนการจัดหว่านักเรียนคนไหนที่เหมาะสมจะได้ทุนนั้นให้ทางโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ แต่บางชุมชนก็ต้องหาทุนเองโดยการจัดงานเลี้ยงเพื่อหารายได้ แล้วนำรายได้นั้นมาเป็นทุนการศึกษาให้กับเยาวชนในหมู่บ้าน ซึ่งจะให้ทุนแก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่บางชุมชนก็ยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับทุนการศึกษา กล่าวโดยสรุป คือ ปัจจัยเรื่องทุนการศึกษาภายในชุมชนไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ เพราะการกระจายทุนการศึกษายังไม่ทั่วถึง

4.4 โครงการหรือกิจกรรมที่จัดให้กับเยาวชนในชุมชน

ในแต่ละชุมชนมีกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไปเพื่อที่จะจัดให้กับเยาวชนในชุมชน โดยจะเน้นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน และทักษะด้านวิชาการ โดยกิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้นให้กับเยาวชน ได้แก่ ค่าอบรมจริยธรรมภาคฤดูร้อน ซึ่งต้องการให้เยาวชนได้เรียนรู้ และใช้ชีวิตร่วมกัน เรียนรู้วิชาการด้านศาสนาเพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวของเยาวชน โครงการแข่งขันกีฬาภายในชุมชน โครงการวันเด็กกำพร้า และกิจกรรมวันฮารีรายอ (วันตรุษของศาสนาอิสลาม) และโครงการที่เน้นด้านทักษะ เช่น โครงการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมด้านอาชีพ ภายในชุมชนนี้ยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประชาชน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน แข่งขันร่วมกัน และเป็นการพบปะประชาชนทั้งหมู่บ้าน กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประชาชน เช่น โครงการวันเทศบาล จะมีกิจกรรมที่หลายหลายเพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มาร่วมกิจกรรม และสร้างอาคารเอนกประสงค์เพื่อเป็นการเรียนของนักเรียน โดยใช้เป็นสถานที่เรียนสำหรับระดับตาติกา อีกทั้งการจัดอบรมการพัฒนาอาชีพ เช่น การพัฒนาการทำโรตีมะตะบะ และสร้างอาชีพให้กับคนยากจน จากกิจกรรมทั้งหมดที่ชุมชนได้จัดขึ้น ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นด้านความสามัคคีภายในชุมชน และไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

4.5 ค่านิยมในการศึกษาต่อของบุคคลในชุมชน

เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็จะเลือกสถานที่ศึกษาต่อกัน โดยแต่ละคนมีวิธีเลือกที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งบางคนเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์เพื่อออกมาเป็นครู หรือเรียนสายอาชีพ ชุมชนแต่ละชุมชนมีค่านิยมในการเรียนต่อต่างกัน ดังนั้นส่วนใหญ่แล้วแต่ละชุมชนเลือกเรียนต่อด้านไหนนั้น จากคำบอกเล่าของนักเรียนค่านิยมในการศึกษาต่อของบุคคลในชุมชนส่วนใหญ่จะเลือกเรียนต่อด้านครู ด้านศาสนา ด้านอาชีพ ทำให้นักเรียนบางคนเลือกเรียนตาม

ค่านิยมของชุมชน แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เรียนต่อ เช่น เลือกลงงาน หรือ แต่งงาน ซึ่งจะมีมากในชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง และมีฐานะไม่ค่อยดี กล่าวโดยสรุป คือ นักเรียนจะเลือกเรียนต่อเป็นส่วนใหญ่เพราะคนในชุมชนเรียนต่อกันเยอะ แต่สาขาที่เลือกเรียนไม่ได้เลือกตามค่านิยมของชุมชน

4.6 การมีส่วนร่วมของกลุ่มเพื่อน ในการศึกษาต่อ

กลุ่มเพื่อนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญกับนักเรียน เพราะเพื่อนสามารถที่จะปรึกษากันได้ทุกเรื่อง มีการกระตุ้นซึ่งกันและกัน และมีการติวเพื่อเตรียมสอบ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนทุกคน มีนักเรียนบางกลุ่มที่คิดว่าเพื่อนไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกเรียนต่อ ซึ่งกลุ่มเพื่อนค่อนข้างที่จะมีบทบาทมากกับนักเรียน เพราะเพื่อนเปรียบเสมือนกระจก ที่คอยส่องให้รู้ว่าฉันทำอะไรชอบอะไร บางครั้งมองตัวเองไม่ออก ต้องอาศัยเพื่อน ๆ ด้วยอีกทั้งได้ปรึกษากันตลอด มีการพูดคุยกันตลอดว่าเรียนที่ไหน อย่างไร ทำให้รู้สึกว่าจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมมากกว่านี้ และเมื่อเพื่อน ๆ ได้ข่าวเกี่ยวกับการติวเตอร์หรือเรียนกวดวิชาต่าง ๆ เพื่อน ๆ ก็จะมาบอก อีกทั้งเป็นแรงบันดาลใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และเพื่อนจะคอยแนะนำกันเสมอว่าควรแบ่งเวลาอ่านหนังสือเตรียมสอบ เพราะเกรงว่าจะแข่งกับเพื่อนคนอื่นไม่ได้ กล่าวโดยสรุป คือ กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่นักเรียนจะศึกษาต่อ เพราะได้มีการวางแผนและเตรียมตัว รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กัน

4.7 บทบาทของสื่อต่อความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อ

สื่อเปรียบเสมือนกระบอกเสียงอันสำคัญสำหรับนักเรียน ในปัจจุบันนี้มีสื่อหลากหลายประเภท เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ หนังสือต่าง ๆ โดยสื่อมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน อย่างเช่น อินเทอร์เน็ต มีการแนะนำสถานที่ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แนะนำที่พัก ทำให้นักเรียนต้องการเรียนมากขึ้น และสามารถที่จะตัดสินใจได้มากยิ่งขึ้น สื่อทางโทรทัศน์ก็เช่นเดียวกันทำให้นักเรียนได้รับรู้ข่าวสารและได้เห็นถึงโทรทัศน์และสถานที่ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนต้องการเรียนต่อมากขึ้น และสื่อทางโทรทัศน์ ที่มีดารานักแสดงออกมาประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทำให้นักเรียน ต้องการจะเรียนต่อ เพื่อให้ดูมีเสน่ห์เหมือนกลุ่มนั้น และก็จะได้แต่งตัวตามดารานักแสดง จากประเด็นดังกล่าว นักเรียนจะชื่นชอบในแฟชั่นของดารานักแสดง กล่าวโดยสรุป คือ สื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาของนักเรียนค่อนข้างมาก เพราะได้รับรู้สารสนเทศได้อย่างครบถ้วน

4.8 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนมาจากผู้อุปการะเลี้ยงดู คือ พ่อแม่ญาติพี่น้อง เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เลี้ยงดู และออกค่าใช้จ่ายทุกอย่างให้กับนักเรียน และอีกกลุ่มหนึ่งของนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ในการเลือกเรียนต่อนั้น ไม่มีบุคคลใดที่จะอิทธิพลต่อพวกเขาได้นอกจากตัวของเขาเอง พ่อแม่จึงเป็นปัจจัยหลักในการศึกษาต่อของนักเรียน

5. ปัจจัยด้านโรงเรียน

ผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยด้าน โรงเรียน ออกเป็น 3 กลุ่มบุคคลด้วยกัน ดังต่อไปนี้

กลุ่มครูแนะแนว เพราะทำหน้าที่หลักคือ การประชาสัมพันธ์ การสรรหาที่เรียน การแนะนำสถานที่เรียน หาแหล่งทุน และการเตรียมตัวสอบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็น ดังต่อไปนี้

5.1 จุดมุ่งหมายของการแนะแนวนักเรียน

ครูแนะแนวจะต้องมีเป้าหมายและจุดหมายในการแนะแนวเพื่อที่จะนำพานักเรียนไปสู่อนาคตที่ดีในวันข้างหน้า ครูแนะแนวมีจุดประสงค์หลักในการแนะแนวคือ เพื่อให้ นักเรียน รู้จักสิ่งแวดล้อมของตนเอง และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี และที่สำคัญคือให้เด็กรู้จักคิด และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งเพื่อการให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รู้จักตัวเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และมองอนาคตของตัวเองได้ว่า ต่อไปจะเลือกเรียนทางไหน จุดมุ่งหมายของการแนะแนว จึงน่าจะมีผลต่อการศึกษาคือของนักเรียน เพราะครูแนะแนวมีเจตนาที่ดี และทำงานเพื่อหวังให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา

5.2 กิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการแนะแนว

กิจกรรมของครูแนะแนวนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับนักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รับรู้ และเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกิจกรรมในการแนะแนวไม่มีกิจกรรมที่โดดเด่นสักเท่าไร เพราะส่วนใหญ่แล้วครูก็พยายามที่จะคอยแนะนำนักเรียนภายในห้องเรียนในขณะที่สอนอยู่ในแต่ละรายวิชา และก็มีคาบแนะแนวอยู่ ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในคาบแนะแนว แต่กิจกรรมนอกห้องเรียนมีค่อนข้างน้อย กิจกรรมหรือ โครงการที่จัดขึ้นเกี่ยวกับการแนะแนวจึงไม่ค่อยส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนเท่าที่ควร

5.3 ความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้น

กิจกรรมเป็นกลวิธีที่นักเรียนชอบ และสนใจเป็นพิเศษ เพราะเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นักเรียนต้องการรู้สถานที่เรียนหลาย ๆ ที่ เพื่อเปรียบเทียบและตัดสินใจว่าจะศึกษาต่อที่ไหน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมขึ้นนักเรียนจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกิจกรรมทางการแนะแนว แต่ทางโรงเรียนก็จัดขึ้นยังไม่ถือว่าเพียงพอต่อข้อมูลที่นักเรียนต้องการ ดังนั้นครูแนะแนวควรหากิจกรรม หรือหาเวลาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และหลากหลายวิธีการ

ให้นักเรียนได้รู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อ กิจกรรมหรือ โครงการที่จัดขึ้นจึงส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

5.4 วิธีการแนะแนวที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

การแนะแนวส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่นักเรียน แต่ถ้าต้องการละลายพฤติกรรมเด็ก ก็จัดนักเรียนให้มารวมตัวกันที่ห้องโสต แล้วดำเนินกิจกรรม แต่ถ้ามีข้อมูลข่าวสารที่ต้องแจ้งให้ทราบก็จะรวมกลุ่มเด็กในห้องประชุมเพื่อชี้แจงกิจกรรมที่ครูแนะแนวได้จัดขึ้นภายในโรงเรียนประกอบด้วย 2 แบบ คือ แบบที่หนึ่ง ครูแนะแนวจัดกิจกรรมโดยให้ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาเป็นผู้ให้ข้อมูล และครูแนะแนวก็จะดูแลเรื่องการสมัครเรียนต่อ หรือการชี้แจงต่าง ๆ ในห้องประชุม แบบที่สอง ครูแนะแนวจะรับคณะแนะแนวต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัยที่มีความประสงค์จะเข้ามาแนะแนวในโรงเรียน โดยเลือกให้ บริการ ในช่วงที่ไม่กระทบต่อเวลาเรียนของนักเรียนมากนัก ส่วนใหญ่นักเรียนจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามาแนะแนว จึงถือว่าการกิจกรรมดังกล่าวมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

5.5 การบริการแนะแนวการศึกษาทั้งด้านสามัญและศาสนา

นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะเลือกเรียนต่อทั้งศาสนาและที่สามัญ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแนะแนวทั้งภาคศาสนาและสามัญ คือ ครูแนะแนวก็มีการให้บริการทั้งด้านศาสนาและสามัญเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาต่อ ตามความถนัดของนักเรียน โดยครูแนะแนวสามัญจะให้ความรู้เกี่ยวกับโควต้า สถานที่ศึกษาต่อ การเลือกคณะ สำหรับครูแนะแนวศาสนานั้นจะติดต่อแหล่งทุนการศึกษาและสถานที่ศึกษาทั้งในและต่างประเทศ การบริการแนะแนวการศึกษาทั้งด้านสามัญและศาสนานจึงส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

5.6 การจัดเก็บข้อมูลสถิติการศึกษาต่อของนักเรียน

โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลสถิติการศึกษาของนักเรียน เป็นงานอีกชิ้นหนึ่งของครูแนะแนวที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละปี คือ การเก็บข้อมูลสถิติการศึกษาของนักเรียน เพื่อส่งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สังกัด แต่ก็ไม่ได้มีผลมากนักต่อการศึกษาต่อของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา

5.7 ความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียน

ความใกล้ชิดสนิทสนมเปรียบเสมือนความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดความไว้วางใจ การปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ก็จะตามมา ซึ่งครูแนะแนวจำเป็นต้องสร้างความใกล้ชิดกับนักเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามาปรึกษา และครูแนะแนวเป็นกุญแจสำคัญที่ไขปัญหาการเรียนต่อของนักเรียน ดังนั้นครูต้องมีความใกล้ชิดกับนักเรียน เพราะนักเรียนทุกคนเปรียบเสมือนลูก เพราะฉะนั้นการให้ความรู้ การตักเตือน จึงเป็นหน้าที่ของครูแนะแนว แต่นักเรียนก็ยังไม่ค่อยเข้ามาปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนต่อ ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

5.8 ปัญหาเกี่ยวกับการแนะแนว

ทุก ๆ สังคมเมื่อมาใช้ชีวิตร่วมกันย่อมเกิดปัญหา ในโรงเรียนมีนักเรียนเป็นจำนวนมากค่อนข้างยากในการจัดการดูแลนักเรียน ดังนั้นเป็นอีกภาระหน้าที่หนึ่งของครูแนะแนวที่ต้องคอยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการแนะแนว ปัญหาหลักของการแนะแนว คือ มีข้อจำกัดในด้านของเวลา ส่วนใหญ่จะมีคาบเรียนเต็มแต่ละวัน จะหาเวลาทำกิจกรรมได้ค่อนข้างยาก และอีกปัญหาหนึ่งคือ มีสารสนเทศที่ไม่ทันสมัยพอที่จะให้นักเรียนและนักเรียนก็ไม่ค่อยให้ความสำคัญสักเท่าไร

กลุ่มครูประจำชั้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษากับนักเรียน ทั้งเรื่องการเรียนรู้ เรื่องส่วนตัวของนักเรียน ครูประจำชั้นเปรียบเสมือนพ่อหรือแม่คนที่สองของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.9 การให้คำปรึกษาของครูประจำชั้น

สำหรับการศึกษาต่อในส่วนใหญ่นั้นแล้วนักเรียนจะเข้าไปปรึกษาครูแนะแนวมากกว่าและจะไม่ค่อยกล้าเข้ามาปรึกษาครูประจำชั้น นักเรียนจะไม่กล้าบอกถึงฐานะทางครอบครัว ครูประจำชั้นจะต้องถามเพื่อน ๆ เขาว่านักเรียนคนนี้เป็นอย่างไรบ้าง ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้คำแนะนำจากครูประจำชั้นได้มากนัก

5.10 วิธีการติดตามเด็กนักเรียน

วิธีการติดตามเด็กนักเรียนนั้นครูประจำชั้นจะเลือกติดตามนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ค่อนข้างเบี่ยงเบน หรือติดตามเป็นบางคน ครูประจำชั้นจะติดตามเด็กเป็นรายบุคคล โดยเลือกเฉพาะเด็กที่มีปัญหาเท่านั้น สำหรับนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ครูประจำชั้นจะติดตามอยู่ห่าง ๆ จึงไม่มีผลมากนักต่อการศึกษาต่อของนักเรียน

5.11 ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กนักเรียน

ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กนักเรียน ครูประจำชั้นต้องสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียนก่อน เมื่อนักเรียนเห็นว่าครูคนนี้ได้ไว้วางใจได้ ซึ่งครูประจำชั้นจะมีความสนิทกับ

นักเรียนที่ตนเองสอน แต่ถ้าไม่ได้สอนทำให้รู้สึกห่าง ๆ กัน วิธีการสร้างความใกล้ชิดของครูประจำชั้น คือ ต้องสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียนก่อน แล้วเมื่อนักเรียนเห็นว่าครูคนนี้ได้ไว้วางใจได้ นักเรียนก็สามารถปรึกษาได้ทุกเรื่อง ทำให้ครูประจำชั้นค่อนข้างสนิทและรู้ถึงสภาพและปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงนับได้ว่ามีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน คือ เมื่อนักเรียนมีปัญหาที่เข้ามาปรึกษาครูประจำชั้น เพราะถือว่าสามารถไว้วางใจได้

กลุ่มผู้บริหาร มีหน้าที่ดูแลระบบของโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

5.12 นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อของโรงเรียน

นโยบายเป็นปัจจัยหลักในการบริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารมีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาก็จะทำให้ง่ายต่อการพัฒนานักเรียน หากมีการส่งเสริมเกี่ยวกับเรียนต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความสามารถ ทางโรงเรียนก็ไม่ได้ปล่อยอย่างนิ่งเฉยเลย มีการแนะแนว และแนะนำ เพราะคนเราจะอยู่ได้เพราะการศึกษา ซึ่งนโยบายของผู้บริหารส่วนใหญ่แล้ว จะให้ความสำคัญต่อการศึกษา โดยการแนะนำสถานที่ศึกษาต่อ ประสานงานให้นักเรียน และให้โอกาสกับนักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด โรงเรียนยังเน้นเรื่องความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้ผลผลิตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม กล่าวโดยสรุป คือ นโยบายต่าง ๆ ของผู้บริหาร โรงเรียนล้วนแล้วตระหนักและเน้นให้นักเรียนมีคุณภาพ จึงส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน

5.13 การมุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อด้านสามัญหรือด้านศาสนา

การมุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อด้านสามัญหรือด้านศาสนานั้น ทางโรงเรียนไม่ได้แยก คือ ถ้าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ก็คือการศึกษาทั้งสอง โรงเรียนไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อด้านสามัญหรือด้านศาสนาในด้านใดด้านหนึ่ง แต่อยู่ที่ความพร้อมและความถนัดของนักเรียน ถ้านักเรียนถนัดด้านภาษาอาหรับส่วนใหญ่ นักเรียนก็จะเลือกเรียนต่อด้านศาสนา แต่ถนัดสามัญก็เลือกเรียนตามความสนใจ และต้องการให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับทั้งศาสนาและสามัญไปทำประโยชน์ต่อสังคม หรือเผยแพร่ต่อสังคม กล่าวโดยสรุป คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญทั้งศาสนาและสามัญ โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนต่อด้านศาสนาหรือสามัญ แต่ก็จะ เป็นสื่อกลางในการประสานงานให้กับนักเรียน จึงนับว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนต่อของนักเรียน

5.14 ทุนการศึกษาสำหรับให้นักเรียนศึกษาต่อ

ทุนการศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดสรร แต่ทางโรงเรียนก็ยังไม่มีการจัดสรร แต่เป็นสื่อกลางให้นักเรียน คือ หาแหล่งทุนและหาสถานที่เรียนให้ หรือ ติดต่อขอทุนจากองค์กรนอกให้ โรงเรียนมีทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจนแต่จะให้เป็นทุนระหว่างที่เรียนอยู่ สำหรับทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณพอที่จัดสรรให้กับนักเรียน แต่ก็เป็นสื่อกลางในการหาแหล่งจากหน่วยงานภายนอกมาให้ให้นักเรียน หรือ พยายามหาแหล่งทุน โดยการสรรหาทุนการศึกษาที่มีการสอบให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปทดสอบความสามารถ เช่น สอบชิงทุนปีโตรนัส ประเทศมาเลเซีย จากเหตุผลดังกล่าว ปัจจัยด้านทุนการศึกษามีผลค่อนข้างมากต่อการศึกษาต่อของนักเรียน

5.15 การติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นับว่าเป็นภาระกิจที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดเป็นนโยบายในปีต่อไป ทางโรงเรียนได้มอบหมายงานนี้ให้กับครูแนะแนว วิธีการติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีวิธีดังต่อไปนี้ เช่น จัดทำแบบฟอร์มให้นักเรียนกรอกข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือว่าทำงานที่ไหน แล้วก็ให้ส่งกลับมาที่โรงเรียน และอีกวิธีหนึ่งคือ ทำหนังสือไปยังสถาบันต่าง ๆ ว่ามีนักเรียนจากโรงเรียนกำลังศึกษาอยู่ที่คน และศึกษาอยู่สาขาอะไรบ้าง เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งวิธีการพบปะรุ่นของนักเรียนที่เรียนจบไปในแต่ละปี จากปัจจัยด้านการติดตามผลนักเรียนทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนได้ทราบจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษา เพื่อนำผลมากำหนดคนนโยบายให้กับโรงเรียน ถ้านักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อทางโรงเรียนก็จะได้รับรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขได้ท่วงทันเวลา กล่าวโดยสรุป คือ การติดตามผลนักเรียนจึงเป็นภาระกิจหลักที่ผู้บริหารต้องวางแผนให้กระชับ เพราะมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของนักเรียนในแต่ละปี

5.16 ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อนำไปวางแผนนโยบายของโรงเรียน

การเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อนำไปวางแผนนโยบายของโรงเรียนนั้น มีความสำคัญต่อฝ่ายบริหารของโรงเรียน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อของนักเรียนในรุ่นปีต่อไป ผู้บริหาร โรงเรียนมีการเก็บข้อมูลสถิติการศึกษาต่อของนักเรียน โดยมอบหมายให้ครูแนะแนวเป็นผู้รับผิดชอบ แล้วนำประกอบการพิจารณาในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อของนักเรียนในรุ่นปีต่อไป รวมทั้งพิจารณาความต้องการของนักเรียนแล้วก็สนองความต้องการให้กับนักเรียนในประเด็นที่ควรส่งเสริม กล่าวโดยสรุปคือ ผู้บริหารมีนโยบายในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติการศึกษาต่อของนักเรียนเพื่อนำไปวางแผนนโยบายของโรงเรียน

สามารถทำให้โรงเรียนได้ทราบจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษา จากการสังเกตของ
ผู้วิจัยสถิติในการศึกษาต่อมีเพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา จึงมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ
ของนักเรียน

5.17 ความใกล้ชิดกับนักเรียน

ความใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกถึง
ความผูกพันกันในสถานศึกษา เปรียบเสมือนความอบอุ่นของโรงเรียนที่มอบให้กับเด็กนักเรียน
และเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง ความใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นความปรารถนาของผู้บริหาร ไม่ว่าจะ
เป็นโครงการพ่อแม่คนที่สอง เพื่อสร้างความสนิทสนม ความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างครูและ
นักเรียน และทุก ๆ กิจกรรมที่ทางโรงเรียนทำร่วมกับอาจารย์ทุกครั้ง เพราะทางโรงเรียนคิดว่าเด็ก
ต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อเป็นประสบการณ์ให้กับนักเรียนและฝึกฝนการทำงานร่วมกัน
นอกเหนือจากกิจกรรมในห้องเรียน มัสยิดเป็นอีกสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่าง
ผู้บริหารและนักเรียนที่ได้ละหมาดร่วมกันทุกวัน จึงเป็นบ่อเกิดของความใกล้ชิดกัน กล่าวโดยสรุป
ได้ว่า ความใกล้ชิด ความผูกพันระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของ
นักเรียน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียน เป็นปัญหาสำคัญ เพราะถ้า
นักเรียนไม่สามารถที่จะจัดการหรือจัดปัญหาให้ออกไปได้ อาจส่งผลให้นักเรียนไม่ศึกษาต่อ แต่
ถ้าปัจจัยรอบข้างของนักเรียน ได้ช่วยแนะนำ แนะนำ และให้ความช่วยเหลือ ก็นับว่าเป็น โอกาสที่ดี
ที่จะให้นักเรียนกลุ่มเหล่านี้ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1. ปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อของนักเรียน

ปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อของนักเรียน ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากฐานะทาง
ครอบครัวไม่ค่อยดี ส่งผลให้ไม่มีงบประมาณพอที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ จากการศึกษาจาก
กลุ่มนักเรียนพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการเงินมากที่สุด เพราะฐานะทางเศรษฐกิจอปรกับ
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ทำให้ผู้ปกครองมีรายได้อันไม่แน่นอน นักเรียนมี

ความตั้งใจที่จะเรียนต่อ แต่ก็มีความวิตกเรื่องงบประมาณ กลัวว่าเมื่อเข้าไปศึกษาแล้วจะมีงบประมาณไม่พอกับรายจ่าย และอีกปัญหาหนึ่งคือ ความรู้พื้นฐานเดิม และการรับรู้ความสามารถของตน นักเรียนจะไม่มีเชื่อมั่นในตัวเองว่าความรู้หรือทักษะที่มีอยู่จะสามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ หรือเรียนไม่ทันเพื่อนคนอื่น ๆ แต่นักเรียนก็มีความคาดหวังที่สูงว่าจะศึกษาต่ออาจจะไม่ส่งผลต่อนักเรียนมากนัก สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย นักเรียนบางกลุ่มมีแนวคิดว่าจะใช้ชีวิตแบบไหน นักเรียนมีความต้องการที่จะให้รุ่นพี่มาแนะนำ เพื่อที่จะได้เตรียมตัวเข้าสู่มหาวิทยาลัย

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนในการศึกษาต่อ คือ ปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนขาดข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ว่ามีคณะและสาขาอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกเรียน นักเรียนต้องการความกระจ่างเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกคณะ ส่วนปัญหาเรื่องทุนการศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ก็เริ่มกู้เงินยืมเพื่อการศึกษาตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อที่จะต่อยอดการกู้ยืมในระดับอุดมศึกษา และอีกประการหนึ่งคือ ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความสำคัญและไม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ ผู้ปกครองมีแนวคิดที่ต้องการให้บุตรออกมาช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระและสงเสียน้อง ๆ ให้ได้เรียนต่อนักเรียนบางคนก็ต้องออกมาเพื่อช่วยครอบครัว

จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครองส่วนใหญ่แล้ว คิดว่าปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาหลักในการศึกษาของบุตร ผู้ปกครองคิดว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อก็ต้องสูงพอสมควร กลัวว่าจะหาเงินมาส่งลูกเรียนไม่ทัน เพราะภาระทางบ้านก็มากพอสมควร เกรงว่าจะไม่เต็มที่กับการเรียนต่อของบุตร และอีกปัญหาหนึ่งคือ สุขภาพของบุตร เมื่อบุตรได้เข้าไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาแล้ว ไม่มีคนดูแลและเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด กลัวว่าลูกจะเครียดกับการเรียนมากเกินไป จนทำให้สุขภาพกายและใจต้องทรุดโทรม กล่าวโดยสรุปคือ ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาที่ผู้ปกครองวิตกกังวลมากที่สุด และปัญหารองลงมาคือ ปัญหาเรื่องสุขภาพกายและใจของนักเรียน

นอกจากปัญหาเรื่องงบประมาณแล้ว มีอีกปัญหาหนึ่งที่ประสบกับนักเรียนคือ ปัญหาเมื่อเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ กล่าวคือ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อของนักเรียน ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ปัญหาหลักคือ เมื่อเยาวชนได้เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ซึ่งในชุมชนมีจำนวนมากพอสมควร อาจส่งผลกระทบต่อสังคมทำให้เกิดปัญหาในสังคมได้ง่ายขึ้น และอีกปัญหาหนึ่งคือ การบริหารและการจัดการชุมชนยังไม่เข้าระบบ เช่น ในโรงเรียน จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาโดยมาจากสมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการสถานศึกษา ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ยังไม่ค่อยเข้าใจถึงระบบการศึกษาที่ชัดเจน อาจส่งผลให้การวางแผนนโยบายการศึกษาและการจัดการศึกษาไม่เต็มที่ ทำให้นักเรียนมีปัญหาได้ในภายหลัง

2. ความต้องการให้ช่วยเหลือ

เมื่อนักเรียนประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานา นักเรียนมีความต้องการให้สังคมช่วยเหลือในเรื่องทุนการศึกษา คือ ความต้องการของนักเรียนส่วนใหญ่แล้วก็จะขอความช่วยเหลือในเรื่องแหล่งทุนการศึกษา ต้องการให้มีทุนการศึกษาให้กับนักเรียน นอกเหนือจากทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สำหรับปัญหาเทคนิคและวิธีการเรียนในระดับอุดมศึกษาว่าจะเรียน แบบใด นักเรียนต้องการคำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้และสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม และในสถาบันการศึกษา รวมทั้งปัญหาของนักเรียนที่คาดหวังว่าจะไปศึกษาต่อต่างประเทศ ต้องการให้มีขั้นตอนที่สะดวกและรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อการเปิดเทอมเรียนในมหาวิทยาลัย

3. ข้อเสนอแนะ

นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา เช่น แหล่งทุนการศึกษาในการเรียนต่อ สื่อการเรียนการสอนของครูให้ทันสมัย ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากมุมมองของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจจะเป็นข้อเสนอแนะที่หลาย ๆ ฝ่ายรับรู้และกำลังแก้ปัญหาอยู่ หรืออาจเป็นข้อเสนอแนะที่ยังไม่มีใครรับรู้ ข้อเสนอแนะดังกล่าวคือ ควรหาแหล่งทุนการศึกษาให้ทั่วถึงมาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องการให้มีสื่อการสอนที่ทันสมัย เพราะนักเรียน ได้เรียนโดยปราศจากสื่อที่มีคุณภาพ ต้องการให้นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีโอกาสทางการศึกษาให้มากกว่านี้ เช่น ควรมีโครงการตัวต่อตัวให้กับนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย และควรแก้ปัญหาค่าความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้นักเรียนและครูได้ทำกิจกรรมในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

ความเป็นครูและผู้บริหารย่อมรู้ดีว่านักเรียนควรปรับปรุงและแก้ไขในส่วนตัวบ้าง เพื่อที่จะนำพานักเรียนไปสู่ระดับอุดมศึกษาได้ ข้อเสนอแนะประการแรกคือ ควรทำความเข้าใจกับเด็กนักเรียนให้มากกว่านี้ ควรรู้จักเด่น และจุดด้อยของนักเรียน ควรหาจุดเด่นเพื่อที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ก้าวหน้า และควรรู้จักจุดด้อยของนักเรียนแล้วนำมาพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และอีกประการหนึ่งคือ รัฐบาลควรให้เรียนฟรีในระดับอุดมศึกษา เพราะนักศึกษาเป็นพลังของชาติในอนาคต ถ้าเด็กไม่ได้เรียนหนังสือ ผลที่ตามมาในอนาคตจะเป็นสิ่งที่ไม่ก้าวหน้าได้ในอนาคต และควรหาแหล่งงานมารองรับกับนักศึกษาที่จบมาแต่ละปีด้วย

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครอง ได้เสนอแนะ คือ ต้องการให้เยาวชนได้เรียนต่อกันทุกคน มีนิสัยรักการเรียนและรักการอ่าน และต้องการให้ทุก ๆ ฝ่ายช่วยกันดูแล

นักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนเป็นคนดีในสังคมและอยู่ในกรอบศาสนาอิสลาม เพราะศาสนาอิสลามสอนให้ทุกคนเรียนรู้และศึกษาตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ

สำหรับข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งข้อเสนอแนะต่อไปนี้น่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือ ต้องการให้ทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เข้ามาศึกษาและร่วมกันแก้ปัญหาในระบบการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และต้องการให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นโรงเรียนต้นแบบ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่ไม่มีความพร้อมทางการศึกษา เข้ามาศึกษาในโรงเรียน และอีกข้อเสนอแนะหนึ่งคือ รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการงานและหน้าที่ของเยาวชนที่เรียนจบมา เพื่อให้นักเรียนได้มีงานทำและไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น เมื่อพิจารณาเชื่อมโยง และมองในภาพรวมแล้วพบว่า มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่จะอธิบาย ดังนี้

1. ความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อ

1.1 นักเรียนมีความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านสามัญ โดยนักเรียนชายสายวิทย์จะเลือกเรียนต่อที่ประเทศมาเลเซีย สาขาบริหารธุรกิจ สำหรับนักเรียนหญิงสายวิทย์จะเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สาขาพยาบาล นักเรียนชายสายศิลป์-เทคโนโลยีสารสนเทศ เลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา สาขา เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งนักเรียนหญิงสายศิลป์ ส่วนใหญ่จะเลือกเรียนที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สาขาภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนทั้งหมดนี้จะเลือกเรียนตามแผนการเรียน โดยเลือกตามความรู้สึกรู้สึก ความต้องการ และเป้าหมายของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวัง (อริยา คูหา, 2546: 73) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้ เมื่อเติบโตขึ้น ในช่วงอายุหนึ่งที่มีความต้องการ ความรู้สึกเป็นของตัวเอง หรือเมื่อมีวุฒิภาวะเจริญเติบโตขึ้นในทางความคิด ทุกคนต่างก็มีเป้าหมายให้กับตัวเองเพื่อต้องการให้เกิดความสำเร็จ และในการเดินทางที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ทุกคนก็จะต้องมีความคาดหวังให้กับความสำเร็จนั้น เพื่อให้ความคาดหวังนั้น อาจจะเป็นความคาดหวังให้กับตัวเองหรือเป็นความคาดหวังให้กับบุคคลอื่น

1.2 ความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนา นักเรียนที่คาดหวังว่าจะเรียนต่อด้านศาสนาในประเทศ ส่วนใหญ่จะเรียนต่อสาขากฎหมายอิสลามและภาษาอาหรับ โดยนักเรียนจะเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เพราะเป็นสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งแรกในประเทศไทยที่ใช้ภาษาอาหรับในหลักสูตรการเรียนการสอน และเป็นที่ยอมรับนักศึกษาที่คาดหวังว่าจะไปศึกษาต่อต่างประเทศแต่ไม่มีโอกาส หรือไม่พร้อมในหลาย ๆ ปัจจัย อีกทั้งบรรยากาศในการพักอาศัยมีนักศึกษาจากต่างชาติหลายสัญชาติด้วยกันที่ศึกษาอยู่ ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนภาษา และเรียนรู้วัฒนธรรมแต่ละเชื้อชาติได้เป็นอย่างดี และนักเรียนที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนาต่างประเทศคือ นักเรียนชายมีความคาดหวังจะไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยอิสลาม แห่งมะดีนะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เพราะเป็นสถาบันชั้นนำของโลกเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม นักศึกษาที่มีโอกาสเข้าไปศึกษาต่อที่นั่น เปรียบเสมือนผู้โชคดี เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ใด ๆ ในการเล่าเรียน และมีบริการให้นักศึกษาไป-กลับทุก ๆ ปี โดยทางมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกค่าตัวเครื่องบินให้ทั้งหมด สำหรับนักเรียนหญิงก็เช่นเดียวกัน คือ มีความคาดหวังว่าจะเรียนต่อประเทศคูเวต เพราะว่าเป็นสถาบันที่เน้นด้านศาสนาโดยใช้ภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาที่เรียนที่นั่น จะมีความรู้ด้านศาสนาที่เด่น และสามารถใช้ภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ ได้อย่างดีอีกด้วย จึงเป็นที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีโอกาสและความพร้อมที่จะไปศึกษาต่อที่นั่น

1.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อ เพราะว่าการจะมีหน้าที่การงาน และอาชีพที่มั่นคงได้ในอนาคต และอีกส่วนหนึ่งจะได้แบ่งเบาภาระจากครอบครัว อีกทั้งเพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้ศึกษามาพัฒนาตนเอง ครอบครัว ต้องการจะพัฒนาเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีกว่าปัจจุบัน และเพื่อนำความรู้ไปปรับใช้สังคมอิสลามให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเพื่ออาชีพในอนาคต ดังทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (อรอนงค์ รัชญะวัน, 2539: 35) ที่กล่าวว่า บุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพต่าง ๆ และนักเรียนมีจุดมุ่งหมายของการเรียนต่อเพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัวและมีรายได้ที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Scheffer (อรอนงค์ รัชญะวัน, 2539: 43) ได้กล่าวว่า บุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาต่อโดยคำนึงถึงผู้อื่น เช่น ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการสถานะทางเศรษฐกิจสังคม และต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่มีรายได้สม่ำเสมอ

1.4 ความคาดหวังในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน นักเรียนผู้หญิงที่เรียนสายวิทย์ส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าจะเป็นพยาบาล และนักเรียนชายที่เรียนสายวิทย์ก็มี

ความคาดหวังว่าจะเป็นนักธุรกิจเพื่อกลับมาบริหารธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต สำหรับนักเรียนที่เรียนสายศิลป์ ส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะเป็นครูหรืออาจารย์เป็นส่วนมาก และต้องการจะเปิดร้านคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนที่คาดหวังจะเรียนต่อด้านศาสนาส่วนใหญ่แล้วจะมีความคาดหวังจะกลับมารับใช้สังคมอิสลาม โดยคาดหวังว่าจะเป็นครูสอนศาสนาอิสลาม และงานเกี่ยวกับองค์กรอิสลาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนจะเลือกประกอบอาชีพตามสาขาที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland (นันทา สุริรักษา, 2548: 17-18) ได้กล่าวว่า ตามทฤษฎีของ Holland นั้น ได้จัดแบบคนออกเป็น 6 กลุ่มอาชีพ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพต่างกันไป หากบุคคลใดเลือกอาชีพเหมาะสมกับบุคลิกภาพ บุคคลนั้นก็จะมีความสุขในอาชีพ โดยบุคคลทุกคนสามารถจัดเข้าอยู่ในกลุ่มบุคลิกภาพชนิดใดชนิดหนึ่งใน 6 ชนิดได้ทุกคน เช่น ผู้ที่จบทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ หรือที่ทำงานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ จัดกลุ่มที่ชอบทำงานให้กับสังคม อาจเป็นครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด พยาบาล ผู้ให้คำปรึกษา หรืองานบริการทุกรูปแบบ และกลุ่ม Enterprise กลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพประเภทธุรกิจ ทำงานฝ่ายขายหรือฝ่ายบุคคล บุคลิกภาพที่เด่นชัดคือ กล้าแสดงออก ชอบความเสี่ยง ต้องการเป็นผู้นำ มีทักษะในการพูด โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ดี

1.5 ความคาดหวังให้บุตรศึกษาต่อและอาชีพของบุตรในอนาคต นักเรียนมีความเห็นว่าผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนต่ออย่างเต็มที่ เพื่ออนาคตที่ดีและอนาคตที่สดใสในวันข้างหน้า สำหรับอาชีพนั้นผู้ปกครองไม่ได้คาดหวังไว้ แต่จะให้บุตรเลือกที่จะประกอบอาชีพตามความถนัด และความสนใจมากกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีอำนาจผู้ปกครองและการยอมรับตามของบุตร (ทัศนีย์ พรหมไพจิตร, 2540: 75) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองมีสิทธิในการควบคุมพฤติกรรมของบุตรและบุตรมีหน้าที่ที่ต้องทำตาม และผู้ปกครองสามารถกำหนดให้บุตรทำตามที่ผู้ปกครองปรารถนาโดยใช้ความพยายามที่จะควบคุมบุตร ซึ่งเป็นความพยายามที่ผู้ปกครองให้เหตุผลเพื่ออธิบายความต้องการของตนเพื่อให้บุตรยอมทำตามด้วยความสมัครใจ

2. สาเหตุที่ไม่ศึกษา

2.1 ความคาดหวังว่าจะทำงาน นักเรียนมีความคาดหวังว่าจะไม่ศึกษาต่อโดยคาดหวังไว้ว่าจะออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวก่อน ถ้ามีโอกาสก็จะศึกษาต่อ โดยนักเรียนเลือกที่จะออกมาทำงานโรงงาน ตัดเย็บ ทำสวน และค้าขาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเลือกประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่สูงมากนัก อาจเป็นเพราะว่าไม่มีโอกาสที่จะศึกษาต่อ ก็ย่อมมีโอกาสน้อยที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Ginzberg (พิสมัย หาญสมบัติ, 2542: 30) ข้อมูลพื้นฐานในกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคล สภาพความเป็นจริงของบุคคล (Reality Factor) หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสภาพความเป็นจริงของ

สิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ความสามารถ ความถนัดและโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก บุคคลที่ไม่มีความสามารถหรือไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ก็ย่อมมีโอกาสน้อยที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีมีเกียรติในสังคม และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำจะเลือกอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความชำนาญ ไม่มีลักษณะงานที่ซับซ้อน จะเห็นได้ว่าเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำไม่กล้าตั้งระดับความหวังไว้สูง(อรอนงค์ ธัญญะวัน, 2539)

2.2 เหตุผลในการเลือกทำงานแทนการศึกษาต่อ นักเรียนที่ตัดสินใจไม่เรียนต่อ โดยจะออกมาทำงานส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะว่าฐานะครอบครัวไม่ค่อยดี มีพี่น้องหลายคน ส่งผลให้ต้องออกมาทำงานเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงาน และเพื่อให้น้อง ๆ อีกหลายคนได้มีโอกาสได้เรียนต่ออีกด้วย อาจเป็นเพราะว่านักเรียนรู้สภาพ และสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวได้เป็นอย่างดี และต้องการเห็นความสำเร็จของน้องในด้านการศึกษาโดยตัวเองเสียสละออกมาทำงานแล้วส่งเสียน้องให้ได้รับการศึกษาที่สูงกว่าตน

2.3 ความมั่นคงของอาชีพที่เลือก นักเรียนจะมีแนวคิดที่แตกต่างกัน คือ บางคนจะยึดอาชีพที่คาดว่าจะทำงานเป็นอาชีพหลักและจะทำงานในอาชีพนั้นตลอดไป แต่บางคนจะทำงานนั้นเพื่อเก็บเงิน แล้วหลังจากนั้นจะไปศึกษาต่อตามที่ตัวเองต้องการและถนัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนบางคนยังมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อ แต่ต้องทำงานก่อนเพื่อเก็บเงินไว้เป็นทุนการศึกษาต่อ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

3.1 ปัจจัยทางด้านผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านผู้เรียนที่ส่งผลต่อการศึกษาต่อ เกิดจากการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อ นักเรียนจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ส่วนมากแล้วจะได้รับข่าวสารจากญาติพี่น้อง รุ่นพี่ และอินเทอร์เน็ต และครูสอนศาสนาอิสลามเป็นผู้ช่วยแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับที่เรียนต่อและแหล่งทุนให้กับนักเรียน ซึ่งสังเกตเห็นว่านักเรียนจะได้รับรู้ข้อมูลผ่านทางสื่อ และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (สัจญา สัจญาวิวัฒน์, 2540: 25) การแพร่กระจายนวัตกรรมจึงเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่นวัตกรรมนั้นแพร่กระจายจากแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้ใช้หรือผู้รับนวัตกรรม อันเป็นกระบวนการกระทำระหว่างกันของมนุษย์ การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อการรับนวัตกรรมมาก ถ้าผู้ส่งและผู้รับนวัตกรรมมีความคิดก้าวหน้า มีระดับการศึกษาสูง มีความเป็นผู้นำ มีอายุไม่มากนัก การรับนวัตกรรมก็จะเกิดขึ้นได้มากและรวดเร็ว

นักเรียนได้รับแรงจูงใจที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ จากครอบครัว ญาติพี่น้อง รุ่นพี่ ที่เคยเรียนอยู่ และอยู่ที่ตัวของนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544: 122) พบว่า พ่อแม่ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงย่อมมีอิทธิพลที่จะทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตามด้วย ทั้งนี้เพราะพ่อแม่จะเอาใจใส่เกี่ยวกับการกระทำของเด็กมาตั้งแต่เด็ก ๆ โดยการแสดงความรักใคร่ โดยตั้งมาตรฐานการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนคอยกระตุ้นแนะนำให้กำลังใจแก่เด็กในการทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา

ความรู้และความสามารถของนักเรียน ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่แล้วจะเรียนวิชาการด้านศาสนาได้ค่อนข้างดี เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียนว่านักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้และนำไปปฏิบัติกับตนเอง รวมทั้งเผยแพร่ให้กับครอบครัว และสังคม อันเนื่องมาจากศาสนาอิสลามบังคับให้มุสลิมทุกคนเรียนวิชาศาสนาเพื่อนำมาปฏิบัติกับตนเอง ครอบครัวและเพื่อเผยแพร่ให้กับสังคม โดยระบบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แบ่งการศึกษาศาสนาออกเป็น สามระดับ ระดับ ابتدائี (ชั้น 1-4) ระดับ มัธยมศึกษา (ชั้น 5-7) และระดับ ษะนาวิย (ชั้น 8-10) โดยศึกษาควบคู่ไปกับวิชาสามัญในระดับมัธยมศึกษา (ม.1-6) และสุดท้ายคือ ระดับ กุลลียะฮ์ คือ ระดับคณะของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เมื่อนักเรียนได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาแล้ว หลังจากนั้นก็นำนักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดว่าจะศึกษาต่อด้านศาสนา หรือสามัญ และความรู้ที่ได้รับอีกประการหนึ่งคือ ทักษะการทำงานด้านกิจกรรม ทำให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น นักเรียนที่เก่งสายสามัญก็มักจะเลือกเรียนสามัญ แต่นักเรียนที่ถนัดสายศาสนาก็จะเลือกเรียนสายศาสนา

3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อ จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สถานภาพทางครอบครัว และการสื่อสารด้วยภาษาไทย ไม่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน แต่การพักอาศัยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน ซึ่งสังเกตได้ว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และนักเรียนที่อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง ต่างก็มีความหวังที่จะศึกษาต่อ และการสนับสนุนให้บุตร ได้รับการศึกษาต่อ ผู้ปกครองจะสนับสนุนทั้งร่างกายและแรงใจเพื่อให้บุตรของตนเองได้ศึกษาหาวิชาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง (Woefel and Haller, 1971; อ้างถึงใน ทศนีย์ พรหมไพจิตร, 2540) อิทธิพลของบุคคลสำคัญ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลทางด้านความคิด ความเชื่อ (Definer) เช่น บิดามารดาจะถ่ายทอดความคิดความเชื่อต่าง ๆ เข้าสู่เด็ก เด็กจะรับความคิดความเชื่อเหล่านี้มาเป็นของตัวเอง และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อนี้

สำหรับความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างบุตรและครอบครัวนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความใกล้ชิดสนิทสนมกับครอบครัว ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนจะมีความใกล้ชิดกับครอบครัวค่อนข้างมาก และจะสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe (พิสมัย หาญสมบัติ, 2542) ได้กล่าวว่าการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุน เด็กมีความสุขมีอิสระและได้รับการตอบสนองความต้องการ ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก

3.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ผู้ปกครองของนักเรียนจะมีอาชีพค้าขาย เช่น เย็บหมวก เย็บผ้าผ้าม่าน ขายเสื้อผ้า ขายข้าว เป็นครูสอนศาสนาอิสลาม เป็นเสมียน รวมทั้งทำสวนยางพารา และรับราชการเป็นครูใหญ่ พยาบาล หรือทำงานในหน่วยงานเอกชน เช่น เป็นพนักงานในมหาวิทยาลัย เป็นอธิการบดี กล่าวโดยสรุป คือ นักเรียนที่เลือกเรียนต่อมัธยมมาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางและดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บุญมา พรชัย, 2542) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกระหว่างการเข้าทำงานหรือการศึกษาต่อ ของบัณฑิตปริญญาตรี ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกระหว่างการเข้าทำงานหรือศึกษาต่อของบัณฑิตปริญญาตรี ด้านเศรษฐกิจ คืออาชีพของบิดา และรายได้ของมารดา สำหรับรายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปกครอง เกี่ยวกับอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการจะมีรายได้ต่อเดือนค่อนข้างสูง ประมาณ 30,000 บาทขึ้นไป และอาชีพค้าขายก็ค่อนข้างสูงเหมือนกัน ประมาณ 10,000 บาทขึ้นไป แต่อาชีพรับจ้างหรือทำงานมีรายได้ที่ไม่สูงมากนัก เฉลี่ยแล้วได้เดือนละประมาณ 5,000-6,000 บาท ซึ่งส่งผลกระทบต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภิญโญ วรรณสุข, 2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกและการวิเคราะห์อิทธิพลในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน การศึกษา พบว่ารายได้ของผู้ปกครองสูงนักเรียนมีความคาดหวังที่จะศึกษามากยิ่งขึ้น

3.4 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อดูปรากฏการณ์ทางสังคมว่าส่งผลกระทบต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน พบว่า การแนะนำ การส่งเสริมและการสนับสนุนของผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาต่อการศึกษาต่อ ทุนการศึกษาของชุมชน และกิจกรรมที่จัดให้กับเยาวชนในชุมชน ไม่ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน แต่ค่านิยมในการศึกษาต่อของบุคคล ส่วนใหญ่จะเลือกเรียนต่อด้านครู ด้านศาสนา ด้านอาชีพ ทำให้นักเรียนบางคนเลือกเรียนตามค่านิยมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล คือ ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชน ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

จะสังเกตเห็นว่า คนไทยในชนบทมักจะนิยมให้บุตรหลานเลือกอาชีพครู ทหาร พยาบาล เพราะถือว่าเป็นอาชีพนายกอง หรือบางคนต้องการให้ลูกดำเนินรอยตามอาชีพของตน เช่น ทำไร่ ทำนา และพักอยู่ในชุมชนนั้น (อรอนงค์ ธีญะวัน, 2539) สำหรับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเพื่อน ๆ ต่อการศึกษาต่อ เพื่อนสามารถที่จะปรึกษากันได้ทุกอย่าง มีการกระตุ้นซึ่งกันและกัน และมีการติวเพื่อเตรียมสอบ มีการวางแผนและเตรียมตัว รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กัน ทำให้นักเรียนคาดหวังที่จะศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะศึกษาต่อในสาขาที่เพื่อน ๆ สนใจกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง ในทัศนะของ (Woefel and Haller, 1971; อ้างถึงใน ทศนีย์ พรหมไพจิตร, 2540) ซึ่งศึกษาในเรื่องบุคคลสำคัญ (Significant others) ได้อธิบายว่าอิทธิพลของบุคคลสำคัญสามารถเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบ เช่น เด็กจะใช้กลุ่มเพื่อนเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของตน เด็กจะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับกลุ่มเพื่อน

บทบาทของสื่อในสังคมต่อความคาดหวังว่าจะศึกษาต่อ ซึ่งสื่อเปรียบเสมือนกระบอกเสียงอันสำคัญสำหรับนักเรียน ในปัจจุบันนี้มีสื่อหลากหลายประเภท เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ หนังสือต่าง ๆ โดยสื่อมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน สื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษานักเรียนค่อนข้างมาก เพราะได้รับรู้สารสนเทศได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (สนธยา ผลศรี, 2545) ได้กล่าวไว้ว่า การติดต่อระหว่างผู้ส่งข่าวสารกับผู้รับข่าวสาร โดยผ่านสื่อหรือตัวกลางใดตัวกลางหนึ่ง การแพร่กระจายนวัตกรรมจึงเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่นวัตกรรมนั้นแพร่กระจายจากแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้ใช้หรือผู้รับนวัตกรรม อันเป็นกระบวนการกระทำระหว่างกันของมนุษย์ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง อาจเป็นเพราะว่าเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูและสั่งสอนมาตั้งแต่เด็ก และได้เลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม

3.5 ปัจจัยด้าน โรงเรียน

ครูแนะแนวทำหน้าที่หลักคือ การประชาสัมพันธ์ การสรรหาที่เรียน การแนะนำสถานที่เรียน หาแหล่งทุน และการเตรียมตัวสอบต่าง ๆ และจุดมุ่งหมายของการแนะแนวมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของนักเรียน คือ เพื่อที่จะนำพานักเรียนไปสู่อนาคตที่ดีได้ในวันข้างหน้า เพื่อให้นักเรียนรู้จักสิ่งแวดล้อมของตนเอง และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี และที่สำคัญให้เด็กรู้จักคิดและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งเพื่อให้เด็กปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง (ทศนีย์ พรหมไพจิตร, 2540) ได้กล่าวว่า กลุ่มอ้างอิงจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมครอบครัวยังเป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อบุคคลที่สุด อาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับที่หลากหลายต่อทัศนคติ มาตรฐาน หรือค่านิยมก่อให้เกิดผลกระทบต่อเด็ก ๆ จากทฤษฎีดังกล่าว กลุ่มอ้างอิง คือ ครูแนะแนว สำหรับความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรม

หรือโครงการที่จัดขึ้น วิธีการแนะแนวที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและ การบริการแนะแนวการศึกษาทั้งด้านสามัญและศาสนา ก็มีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในกิจกรรมที่ครูแนะแนวได้ปฏิบัติอยู่ ซึ่งมีทั้งการแนะแนวทั้งด้านศาสนาและด้านสามัญ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เลือกศึกษาตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน

สำหรับครูประจำชั้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษากับนักเรียน ทั้งเรื่องการเรียน เรื่องส่วนตัวของนักเรียน ครูประจำชั้นเปรียบเสมือนพ่อหรือแม่คนที่สองของนักเรียน จากการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาของครูประจำชั้น ไม่มีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน แต่ครูประจำชั้นใช้วิธีการติดตามเด็กนักเรียน ได้ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัว โดยจะติดตามเป็นรายบุคคล ทำให้แก้ปัญหของนักเรียนได้ทันเวลา โดยสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กนักเรียน เพื่อต้องการให้นักเรียนเข้ามาปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ

สำหรับผู้บริหาร มีหน้าที่ดูแลระบบของโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาต่อของโรงเรียน นโยบายเป็นปัจจัยหลักในการบริหารสถานศึกษา มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาและการส่งเสริมเกี่ยวกับเรียนต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความสามารถ โดยการแนะนำสถานที่ศึกษาต่อ ประสานงานให้นักเรียน และให้โอกาสกับนักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด โรงเรียนยังเน้นเรื่องความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้ผลผลิตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546) เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการศึกษา มีความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำหรับการมุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อด้านสามัญหรือด้านศาสนา ทางโรงเรียนไม่ได้แยก คือถ้าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ก็คือการศึกษาทั้งสอง โรงเรียนไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาต่อด้านสามัญหรือด้านศาสนาในด้านใดด้านหนึ่ง แต่อยู่ที่ความพร้อมและความถนัดของนักเรียน และทุนการศึกษาสำหรับให้นักเรียนศึกษาต่อ โรงเรียนจะเป็นสื่อกลางให้นักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษา ส่วนการติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้โรงเรียนได้รับรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขได้ท่วงทันเวลา การติดตามผลนักเรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องวางแผนให้กระชับ เพราะมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของนักเรียนในแต่ละปี โดยนำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อนำไปวางแผนนโยบายของโรงเรียน สำหรับความใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารกับนักเรียน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกถึงความผูกพันกันในสถานศึกษา เปรียบเสมือน

ความอบอุ่นของโรงเรียนที่มอบให้กับเด็กนักเรียน และเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง ความใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นความปรารถนาของผู้บริหาร ความใกล้ชิด ความผูกพันระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

ปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาต่อของนักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านทุนทรัพย์มากที่สุด เพราะฐานะทางเศรษฐกิจอปรกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ทำให้ผู้ปกครองมีรายได้ที่ไม่แน่นอน และนักเรียนจะไม่มี的信心มั่นในตัวเองว่าความรู้หรือทักษะที่มีอยู่จะสามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Bandura, 1977: 79) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ (1) ความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy Expectation) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self- Efficacy) นั่นคือ การรับรู้ความสามารถของตน ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ (2) คาดหวังในผลกรรมที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลประมาณค่าถึงพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติได้ นำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ เป็นการหวังในผลที่จะเกิดขึ้นที่เนื่องมาจากพฤติกรรมที่ได้กระทำไปแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนกำลังอยู่ในภาวะไม่มั่นใจในความสามารถของตน

นอกจากปัญหาเรื่องงบประมาณแล้ว มีอีกปัญหาหนึ่งที่ประสบกับนักเรียนคือ นักเรียนกังวลว่าเมื่อเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ และอีกปัญหาหนึ่งคือ การบริหารและการจัดการชุมชนยังไม่เข้าระบบ เช่น ในโรงเรียน จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาโดยมาจากสมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการสถานศึกษา ซึ่งบุคคลกลุ่มเหล่านี้อาจเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการศึกษา แต่งบประมาณมีจำกัด จึงต้องดำเนินในเรื่องเร่งด่วนก่อน และอีกอย่างหนึ่ง โรงเรียนก็ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของ อบต. จึงไม่เข้าบทบาทหน้าที่โดยตรงที่เข่าจะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ความต้องการให้ช่วยเหลือของนักเรียน คือต้องการให้มีทุนการศึกษาให้กับนักเรียน นอกเหนือจากทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและนักเรียนต้องการคำแนะนำในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้และสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบัน

การศึกษา รวมทั้งปัญหาของนักเรียนที่คาดหวังว่าจะไปศึกษาต่อต่างประเทศ ต้องการให้มีขั้นตอนที่สะดวกและรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อการเปิดเทอมเรียนในมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างศึกษา

จากผลการศึกษาที่ผู้วิจัยเข้าไปสัมผัสในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยพูดคุยกับนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน ได้ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่แล้วมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา แต่ขาดทุนทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้กับกลุ่มนักเรียนดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน แต่นักเรียนไม่สามารถที่จะเข้าใจในเนื้อหาในบทเรียนอย่างถ่องแท้ เนื่องจากการเรียนในห้องไม่มีสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนควรมีสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการดียิ่งขึ้น
3. นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ดังนั้นเพื่อเป็นประโยชน์กับนักเรียน โรงเรียนควรมีโครงการติวเตอร์และควรจัดหาข้อสอบ Entrance ให้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนเพื่อเตรียมพร้อมการสอบ Entrance
4. นักเรียนส่วนใหญ่แล้วยังไม่มั่นใจว่าตนเองเลือกเรียนตามความถนัดของตนเองหรือเปล่า โรงเรียนจึงควรจัดโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเพื่อเปิดโลกทัศน์ให้นักเรียนเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองสนใจในอาชีพดังกล่าว
5. สนับสนุนให้นักเรียนรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ได้กลับมาเล่าประสบการณ์ให้รุ่นน้องฟัง

ผู้วิจัยได้เข้าสู่สนามวิจัยในชุมชนเพื่อพบกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะจากผู้นำชุมชน ดังต่อไปนี้

1. ชุมชนควรจัดกิจกรรมด้านการศึกษาให้เยาวชนเพิ่มเติม เช่น การเรียนศาสนา แต่ละมัศยิด และการฝึกอาชีพแต่ละชุมชน
2. นักเรียนในแต่ละชุมชนส่วนใหญ่แล้วมีความคาดหวังที่จะศึกษาต่อกันทุกคน แต่จะมีปัญหาเรื่องทุนทรัพย์ ส่งผลให้นักเรียนดังกล่าวเปลี่ยนทัศนคติไม่ศึกษาต่อ ดังนั้นชุมชนควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มดังกล่าว โดยจัดหาทุนการศึกษา เพื่อให้ไปศึกษาต่อในสาขาที่ชุมชนขาดบุคลากรและเป็นการสร้างงานให้กับเยาวชนในชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทของชุมชนและโรงเรียน แต่ยังไม่ได้ศึกษาบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาหลักของการศึกษาต่อของนักเรียน คือ ขาดทุนทรัพย์ ทำให้นักเรียนวิตกกังวลเรื่องนี้เป็นอันมาก ดังนั้นรัฐบาลควรมินโยบายให้นักเรียนได้เรียนฟรีในระดับอุดมศึกษา หรือลดอัตราค่าเทอมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
2. เนื่องจากครูและนักเรียนมีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ในปัจจุบันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องการให้ทุก ๆ หน่วยงานร่วมกันแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้นักเรียนและครูได้ทำกิจกรรมในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เมื่อนักเรียนที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีโอกาสเข้าไปศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลังจากเรียนจบ ต้องการให้ทุก ๆ หน่วยงานที่รับสมัครงานเปิดโอกาสให้นักเรียนดังกล่าวได้แสดงความสามารถโดยเข้าไปทำงานเท่าเทียมกับนักเรียนคนอื่น ๆ
4. แนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือต้องการให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่เข้ามาศึกษาและร่วมกันแก้ปัญหาในระบบการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้นักเรียนที่จบออกมามีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพียงแค่มุมมองหนึ่งของสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับความคาดหวังในการศึกษา ซึ่งสามารถที่จะศึกษาต่อและทำวิจัยในครั้งต่อไปได้ ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากผู้วิจัยศึกษาในจังหวัดปัตตานีซึ่งมีเป็นชุมชนที่มุสลิมอาศัยอยู่เยอะ ต้องการให้ศึกษาในประเด็นดังกล่าวในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีมุสลิมอยู่จำนวนน้อย เช่น จังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ตอนบน ว่าได้ข้อมูลแตกต่างกันหรือไม่
2. เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเชิงคุณภาพไม่สามารถที่จะสรุปอ้างอิงในกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในลักษณะแนวกว้างได้ จึงควรศึกษาในเรื่องดังกล่าวในลักษณะผสานวิธีระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ